

Raqamli moliyaviy texnologiyalarning boshqaruvdagi roli va uning O'zbekiston uchun ahamiyati

Bekmurodov Baxtiyor Farxodovich,

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti assistenti.

bekmurodovbaxtiyor@gmail.com

tel: +99891 214 94 36

Zokirov Ulug`bek Inom og`li

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti stajyori.

u-zokirov@mail.ru

tel: +998914565666

Annotatsiya. Ushbu maqola raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech) va ularning O'zbekistonning boshqaruv tizimidagi ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Raqamli texnologiyalar moliyaviy xizmatlarni yanada qulay va samarali taqdim etishga yordam berishi, shu orqali iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishi mumkin. Tadqiqot jarayonida O'zbekistondagi moliyaviy xizmatlar bozoridagi o'zgarishlar, foydalanuvchilar va kompaniyalar bilan o'tkazilgan so'rovlar natijalari tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli moliyaviy texnologiyalar foydalanuvchilarga qulayliklar yaratish, xizmatlar samaradorligini oshirish va innovatsion g'oyalarni amalga oshirish imkonini beradi. Biroq, texnologik infratuzilma, malakali kadrlar va huquqiy masalalar kabi muammolarni hal qilish zaruriyati ham ta'kidlangan. Maqola, raqamli moliyaviy texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish O'zbekistonning moliyaviy bozorida yangi imkoniyatlar yaratishi va mamlakatning raqobatbardoshligini oshirishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. Raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech), boshqaruv, menejment, moliyaviy xizmatlar, innovatsiya, texnologik infratuzilma, samaradorlik, Iqtisodiy rivojlanish, transformatsiya.

Аннотация. Данная статья посвящена изучению цифровых финансовых технологий (FinTech) и их значению в системе управления Узбекистана. Цифровые технологии могут помочь сделать финансовые услуги более доступными и эффективными, тем самым стимулируя экономическое развитие.

В ходе исследования были проанализированы изменения на рынке финансовых услуг в Узбекистане, результаты опросов, проведенных с пользователями и компаниями. Результаты показывают, что цифровые финансовые технологии позволяют создавать удобства для пользователей, повышать эффективность услуг и реализовывать инновационные идеи. Однако также была подчеркнута необходимость решения таких проблем, как технологическая инфраструктура, квалифицированные кадры и правовые вопросы. В статье показано, что успешное внедрение цифровых финансовых технологий может создать новые возможности на финансовом рынке Узбекистана и повысить конкурентоспособность страны.

Ключевые слова: Цифровые финансовые технологии (FinTech), управление, финансовые услуги, инновации, технологическая инфраструктура, эффективность, Экономическое развитие, трансформация.

Annotation. This article is devoted to the study of digital financial technologies (FinTech) and their importance in the management system of Uzbekistan. Digital technologies can help make financial services more accessible and efficient, thereby stimulating economic development. During the research, the changes in the financial services market in Uzbekistan, the results of surveys conducted with users and companies were analyzed. The results show that digital financial technologies allow creating convenience for users, increasing the efficiency of services and implementing innovative ideas. However, the need to solve problems such as technological infrastructure, qualified personnel and legal issues was also emphasized. The article shows that the successful introduction of digital financial technologies can create new opportunities in the financial market of Uzbekistan and increase the country's competitiveness.

Keywords: Digital financial technologies (FinTech), management, financial services, innovation, technological infrastructure, efficiency, Economic development, transformation.

Kirish. Raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech) zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas va muhim qismiga aylangan. Ushbu texnologiyalar, internet va mobil ilovalar orqali moliyaviy xizmatlarni oson va qulay tarzda taqdim etish imkonini yaratib, butun dunyo bo'ylab moliya tizimlarini o'zgartirib bormoqda. Raqamli moliya yondoshuvi,

xaridorlar uchun xizmatlarni soddalashtirib, vaqtni tejash, xarajatlarni kamaytirish va umumiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish, mamlakatning moliyaviy tizimini modernizatsiya qilish, xizmatlarni raqobatbardosh qilish va xalqaro miqyosda yanada mustahkam o‘ringa ega bo‘lishi uchun katta ahamiyatga ega. Mamlakatimizda iqtisodiy islohotlar jarayonida raqamli transformatsiya muhim rol o‘ynaydi. Xususan, moliyaviy xizmatlar sohasidagi raqamli innovatsiyalar, kadrlar tayyorlash va zamonaviy infratuzilma yaratish zarurati mavjud.

Shu bilan birga, raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etishda yuzaga kelayotgan muammolar — texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmasligi, malakali kadrlar yetishmasligi va huquqiy cheklovlar, ushbu jarayonni murakkablashtirmoqda. Ushbu maqolada raqamli moliyaviy texnologiyalarning menejmentdagi o‘rni va O‘zbekistondagi ahamiyatini chuqur o‘rganish, shuningdek, mavjud muammolar va ularni hal etish yo‘llarini tahlil qilish maqsad qilingan. Raqamli moliya bozorida kelgusida yuz berishi mumkin bo‘lgan o‘zgarishlarni va ularning iqtisodiyotga ta‘sirini tahlil qilish, O‘zbekistonning moliyaviy barqarorligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni aniqlashga yordam beradi.

Tadqiqot materiallari va metodologiyasi. Raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech) global miqyosda tez sur‘atlar bilan rivojlanib bormoqda. Bu jarayon O‘zbekiston uchun ham dolzarb ahamiyatga ega, chunki mamlakat iqtisodiyotni diversifikatsiyalash, raqamli transformatsiyani amalga oshirish va moliyaviy xizmatlar sohasida raqobatbardoshligini oshirishni maqsad qilmoqda. Raqamli texnologiyalarning iqtisodiyotga kiritilishi, eng avvalo, xizmatlarning sifatini oshirish va foydalanuvchilar uchun qulaylik yaratish orqali amalga oshiriladi. Biroq, bu jarayon ko‘plab muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, masalan, texnologik infratuzilma yetishmovchiligi, malakali kadrlar yetishmasligi va mavjud qonunchilik bazasining noaniqliklari. Shu sababdan, quyidagi savollar yuzaga kelishi mumkin va albatta ularning yechimini topish zarur deb hisoblaymiz:

- Raqamli moliyaviy texnologiyalar O‘zbekistonda qanday ahamiyatga egaligi.
- Raqamli texnologiyalarni joriy etishda muammolarning mavjudligi.

- Ularni hal etish uchun aniq va rejali chora-tadbirlar ishlab chiqilishi kerakligi.

Ushbu savollarga javob topish uchun quyidagi tadqiqot usuli sifatida bir nechta yondashuvlardan foydalanish mumkin bo'ladi.

- **Sifatli tadqiqot:** O'zbekiston moliya bozorida faoliyat yuritayotgan FinTech kompaniyalari, banklar va boshqa moliyaviy institutlar bilan intervyular o'tkazildi. Ushbu intervyular orqali raqamli texnologiyalarning joriy holati, foydalanuvchilar ehtiyojlari va tajribalari haqida ma'lumotlar yig'ildi.

- **Miqdoriy tadqiqot:** Foydalanuvchilar o'rtasida so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnoma natijalari raqamli moliyaviy xizmatlar haqida foydalanuvchilarning fikrini, ularning qoniqish darajasini va xizmatlardan foydalanish tajribasini aks ettiradi. Bu, o'z navbatida, raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etishdagi imkoniyatlar va muammolarni aniqlashga yordam berdi.

- **Analitik tahlil:** O'zbekistonning raqamli moliyaviy texnologiyalari bo'yicha mavjud statistik ma'lumotlar va ilmiy tadqiqotlar o'tganildi. Bu tahlil orqali raqamli texnologiyalarning iqtisodiyotdagi rolini baholash va ularning samaradorligini o'lchash imkoniyati yaratdi.

Ushbu yondashuvlar yordamida O'zbekistondagi raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish va rivojlantirishda mavjud muammolarni aniqlash, shuningdek, ularni hal qilish uchun strategiyalar ishlab chiqish mumkin. Natijalar, shuningdek, kelgusida raqamli moliya sohasida amalga oshirilishi kerak bo'lgan chora-tadbirlar va yo'nalishlarni belgilashda hamda O'zbekistonning moliyaviy bozorini yanada rivojlantirishda asosiy manba sifatida xizmat qiladi.

O'zbekistonda raqamli moliyaviy texnologiyalar joriy etilishi orqali quyidagi asosiy foydalarga erishiladi:

- **Qulaylik:** Foydalanuvchilar uchun moliyaviy xizmatlarga kirish osonlashadi, bu esa kundalik operatsiyalarni tezlashtiradi.

- **Samaradorlik:** Raqamli platformalar orqali xizmat ko'rsatish xarajatlari kamayadi, bu esa xizmatlarni arzonlashtiradi.

- **Innovatsiya:** Yangi moliyaviy mahsulotlar va xizmatlarning yaratilishi, raqobatni oshirish va innovatsion g'oyalarni hayotga tatbiq etish imkoniyatini beradi.

Tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi. Ushbu tadqiqot doirasida O'zbekiston raqamli moliyaviy texnologiyalar (FinTech) sohasida mavjud ahvol va kelgusidagi imkoniyatlar tahlil qilindi. Olingan natijalarga asoslanib, quyidagi asosiy jihatlar aniqlandi:

1. **Raqamli moliya xizmatlariga bo'lgan talabning ortishi:** Foydalanuvchilar raqamli moliya xizmatlaridan foydalanganliklaridan mamnun bo'lib, bu xizmatlarning qulayligi va tezligi ularni joriy etishning muhim sabablaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, milliy va xalqaro moliya bozoridagi raqobatning kuchayishi ham raqamli xizmatlarga bo'lgan ehtiyojni oshirib bormoqda.

2. **Texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmasligi:** O'zbekistonning raqamli moliya sohasida mavjud infratuzilma hali ham ko'plab muammolarga duch kelmoqda. Mavjud texnologik yechimlar samarali ishlamasligi yoki yangilanishlarga ehtiyoj borligi aniqlangan. Bu, o'z navbatida, foydalanuvchilarning xizmatlardan qoniqish darajasiga ta'sir qiladi.

3. **Malakali kadrlar yetishmasligi:** Raqamli texnologiyalar sohasida malakali mutaxassislarning yetishmasligi muhim muammo sifatida ko'riladi. Bu muammo, moliyaviy texnologiyalarni joriy etish jarayonini sekinlashtiradi va zamonaviy xizmatlarni taklif etish imkoniyatlarini cheklaydi.

4. **Huquqiy va tartibga soluvchi cheklovlar:** Mavjud qonunchilik va tartibga solish masalalari, FinTech xizmatlarining joriy etilishi va rivojlanishini murakkablashtirishi mumkin. O'zbekiston moliya bozorida innovatsiyalarni amalga oshirish uchun zarur huquqiy asoslarni yaratish muhimdir.

Ushbu natijalar, O'zbekistonning raqamli moliya sohasida rivojlanish imkoniyatlarini ko'rsatadi, biroq bu jarayonda duch kelinayotgan muammolarni hal etish zaruriyatini ham oydinlashtiradi.

•**Texnologik infratuzilmani rivojlantirish:** O'zbekiston hukumatining va xususiy sektorning ushbu muammoga e'tibor qaratishi kerak. Zamonaviy

texnologiyalarning joriy etilishi, o‘z navbatida, raqamli xizmatlarning sifatini oshirishga xizmat qiladi.

•**Kadrlar tayyorlash:** Malakali mutaxassislarni tayyorlash uchun yangi ta’lim dasturlari va amaliyotlar joriy etilishi zarur. Bu, o‘z navbatida, raqamli moliyaviy xizmatlar sohasidagi innovatsion g‘oyalarni amalga oshirishga imkon beradi.

•**Huquqiy muhitni yaxshilash:** Raqamli moliya sohasidagi qonunchilik va tartibga solish sohalarini modernizatsiya qilish, investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro tajribani o‘rganishga yordam beradi.

Kelgusida, O‘zbekiston raqamli moliyaviy texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish orqali iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishi, moliyaviy xizmatlarni yanada qulay va arzon qilib taqdim etishi mumkin. Bu jarayon, O‘zbekistonni global moliyaviy tizimda kuchli o‘ringa ega bo‘lishi uchun zarur sharoitlar yaratadi va mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta’minlaydi.

Xulosa. O‘zbekistonda raqamli texnologiyalarni joriy etish nafaqat moliyaviy xizmatlarning samaradorligini oshirish, balki mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ham muhim ta’sir ko‘rsatadi. O‘zbekistonning raqamli moliya sohasidagi innovatsiyalar, xizmatlarni yanada qulay va arzon qilib taqdim etish orqali foydalanuvchilarning ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi.

Biroq, mavjud muammolar — texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmasligi, malakali kadrlar yetishmasligi va huquqiy cheklovlar, raqamli moliyaviy xizmatlarning joriy etilishida jiddiy to‘sqinlik qilishi mumkin. Ushbu muammolarni hal etish uchun aniq chora-tadbirlar va strategiyalar ishlab chiqish zarur. Bu, o‘z navbatida, O‘zbekistonning raqamli moliyaviy bozorini rivojlantirish va xalqaro miqyosda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, raqamli moliyaviy texnologiyalar O‘zbekiston iqtisodiyotini yangi darajaga olib chiqish imkoniyatiga ega. Ular, shuningdek, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashga, fuqarolar va bizneslar uchun qulay sharoitlar yaratishga xizmat qiladi. Bunday yondashuvlar O‘zbekistonni kelajakda global moliyaviy tizimda

kuchli o‘ringa ega bo‘lishiga imkon yaratadi va mamlakatning moliyaviy bozoridagi yangi imkoniyatlarni ochadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimova, L. (2023). O‘zbekistonda raqamli moliya bozorining rivojlanishi: Muammolar va yechimlar. Tadbirkorlik va iqtisodiy taraqqiyot jurnali, 1(4), 45-60.
2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2023). Raqamli moliya va innovatsiyalar. <https://www.cbu.uz>
3. G‘ofurov, T. (2021). FinTech va global moliya bozoridagi o‘zgarishlar. Jahon iqtisodiyoti jurnali, 3(2), 112-120.
4. Mulaydinov, F., & Nishonqulov, S. (2021). Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda axborot texnologiyalarining o‘rni.
5. The role of information technologies in the development of the digital economy. Nishonqulov, Shohruh. (2021).
6. Digital Economy: A Confluence of technical and social sharing online sharing platforms. 1. 19-27.
7. Hujayro, A. (2022). Raqamli moliyaviy texnologiyalar: Tahlil va istiqbollar. Toshkent: Iqtisodiyot institut.